המוצא תפילין פרק עשירי עירובין קב.

כשאין ניטל באיגודו. שהמבל דק ואם היה רוצה ליטלו משם לטלטלו ע"י אותו מבל מיד נפסק. ר"ת סבר כיון דאינו ניטל באיגודו דהוה כמי שאינו קשור ומגן נגר המונח שאינו קשור בדלת אין נוטלין בו והאי נמי מונח הוא ומשום גלוסטרא לא שרי ליה ורבי יוסי סבר גלוסטרא מהניא ליה דכיון דבלי הוא לא הוי כגנין: **מתני' נגר הנגרר.** שקשור בדלת אבל אינו תלוי שהמבל אחוז ומתון שנגרר אינו נראה כקשור וכשאין בראשו גלוסטרא קאמר: **נועלין בו במקדש.** דשבות בעלמא הוא דאינו בונה ממש הואיל וקשור לכך אלא הואיל ונגרר מיחזי כבונה ואין שבות דרבנן במקדש אלא גזרו סס[1]: **והמונח.** שאינו קשור כלל הוי כגנין ממש ור' יהודה סבר לאו כגנין ממש הוא אלא דומה לגנין ובמקדש לא גזרו שבות: **גמ' זה אפי' במדינה מותר.** הואיל וקשור אף על פי שאינו תלוי: **הלכה כר' יהודה בנגרר.** דמותר אפילו במדינה אבל לא במונח דשרי ליה רבי יהודה במקדש לית הלכתא כוותיה דכיון שאינו קשור סס כגין גמור הוא כשאר נגרים שנועלים בכותלים והבונה כל שהוא חייב ומלאכה דאורייתא לא הותרה במקדש חוץ מהקרבת תמידין ומוספין וקרבנות לבור שדותין את השבת מגזירת הכתוב: **והוא שקשור בדלת.** עצמה דמוכח שפיר ולא שקשור במזוזה: **ניטל באיגודו.** כלומר קשור היה בחבל חזק: **דין לא נערוך.** זה לא יגעול שאינו קשור דכמאן דליתיה לגבי דמי: **נקמו מהו.** שנכנס הנגר בתור האסקופה ונפתח אותו החור ויוצא הנגר לגד הקרקע ונוגע בקרקע. ועד השתא איירי כשהאסקופה גבוהה ואין החור ניקב עד לארץ: **נשמט.** שנפסק החבל שהוא קשור בו והרי הוא מונח נוקן זוית כשפיתה אותו: **עשה לו כיס יד.** לנגר שאינו קשור כלל ותחב בתוך יד באמצעיתו ודומה למקבת דהשתא ודאי מוכח מילתא הוא דכלי הוא מהו לנעול בו: **בוכנא קאמרת.** הא ודאי שרי. בוכנא מקבת וכותשין בו חטין ותבלין: **שריפא.** קורה כמו בגל קורתי (בראשית יט) (ג) בעולל שרותי: **כי עשרה.** כלומר משאו עשרה בני אדם היה בה ואפילו הכי לא אסר עלייהו: **ושדו ליה אדשא.** לסומכה עליה: **תורם כלי.** שראויה ליטב עליה: **אסיפא.** מודעיי"ר: **אדריכא.** לתך חטין ע"ו אמין חצי כור: **כיפי דארכא.** אולמות שעושין בספינה שנועלין כעין מעגלין שקורין לרק"ל ראשו אחד בדופן זה של ספינה וראשו שני בדופן זה והוא כפוף כמו אולם ועומד כמו כיפה ומרחיק כחצי אמה ונועץ אחר וכן על פני כולה ופורסין בגדים ומחצלות של גמי להגין מפני הגשמים: **שם כסס עפה.** שרוחב של מעגל עפה דצריר מעפה לא הוי אהל אבל כשרוחב עפה מקרי אהל נמצא שם אהל עליו ומבעוד יום וכשהוא פורס עליו הנגר למחר אינו אהל מוסיף: **אי נמי אין ברוחבו עפה ואין כן זה לזה שלשה.** דאיכא למימר לבור: **דכי.** אילים: **דכימא בעו עולא.** מפני השרב: **וכלילא בעו אורא.** הצלת הקור מפני הכל הקיץ וכימות החול היו פורסין עליהן מחצלות ביום ומוטלין בלילה: **אפה נקמיה דרב.** מה נעביד להו בשבתא: **לרוך בודיא.** כשמסלק המחצלת מעליהן לפנות ערב שבת אל תסלקנה כולה משם אלא הוי גולל אותה וכורך מעל הגג ושייר בה עפה פרוסה דלהוי עליה שם אהל: **ולמחר משטיה.** דהוי מוספת ושרי: **וילון.** כנגד הפתח לגיעות: **מוסר לנעוסו.** דלאו אהל הוא דלא קביעא התם אלא כן דרכו לינתן ולהסתלק כדלת בעלמא: **כילת מחניס.** לאו אהל הוא מפני שאין לה גג למעלה רוחב עפה מפני שהיא נתונה בשיפוע ושהיא יריעה שפורסין סביב למטה ליטן: **שאין כשחוא משלשה ממוך לגג עפה.** שנתונה בתלכסון קצר שכשאתה מודד רחבה למטה משלשה לגגה אין בו רוחב עפה דהוי כוליה דופן ואין כאן אהל כלל אבל הרחיבה עד עפה בתוך שלשה לגגה כאילו גגה עפה דמי ואסור לנעוצה: בשיפועה

בשאינו ניטל באיגדו דמר סבר כיון דיש בראשו גלוסטרא תורת כלי עליו ומר סבר כיון דאינו ניטל באיגדו לא: **מתני'** [6]נגר הנגרר נועלין בו במקדש אבל לא במדינה והמונח כאן וכאן אסור ר' יהודה אומר המונח מותר במקדש והנגרר במדינה: **גמ'** [1]תנו רבנן איזהו נגר הנגרר שנועלין במקדש אבל לא במדינה כל שקשור ותלוי וראשו אחד מגיע לארץ רבי יהודה אומר [2] זה אף במדינה מותר אלא איזהו נגר שנועלין במקדש אבל לא במדינה כל שאינו לא קשור ולא תלוי ושומטו ומניחו בקרן זוית אמר רב יהודה אמר שמואל [3]הלכה כרבי יהודה בנגרר אמר רבא [4]והוא שקשור בדלת איני והא רבי טבלא איקלע למחוזא וחזא לההוא דהוה תלי בעיבורא דדשא ולא אמר להו ולא מידי [5]ההוא ניטל באיגדו הוה רב אויא איקלע לנהרדעא חזייה לההוא גברא דהוה קא קטיר בגמי אמר דין לא נטרוק בעי רבי זירא נקמז מהו אמר רב יוסף מאי תיבעי ליה לא שמיע ליה הא דתניא [6]נשמט אסור נקמז מותר ורבי יהודה אמר נקמז אף על פי שאינו נשמט אסור ואמר רב יהודה אמר שמואל [7]הלכה כרבי יהודה בנקמז וטעמא מאי אמר אביי משום דמיחזי כבונה בעא מיניה רב נחומי בר זבריה מאביי עשה לו בית יד מהו אמר ליה בוכנא קאמרת איתמר אמר רב נחומי בר אדא עשה לו בית יד מותר ההוא [8]שריתא דהוה בי רבי פדת דהוה מדלו לה בי עשרה ושרו לה אדשא ולא אמר להו ולא מידי אמר תורת כלי עליה ההיא אסיתא דהות בי מר שמואל דהוה מחזקת [9]אדריבא שרא מר שמואל למישדייה אדשא אמר תורת כלי עליה: שלח ליה רמי בר יחזקאל לרב עמרם נימא לן מר מהלין מילי מעלייתא דאמרת לן משמיה דרב אסי בכיפי דארבא שלח ליה הכי אמר רב אסי [10]הני כיפי דארבא בזמן שיש בהן טפח אי נמי אין בהן טפח ואין בין זה לזה שלשה למחר מביא מחצלת ופורס עליהן מאי טעמא מוסיף על אהל עראי הוא ושפיר דמי הנהו דכרי דהוו ליה לרב הונא דביממא בעו טולא ובלילא בעו אוירא אתא לקמיה דרב א"ל [11]זיל כרוך בודייא ושייר בה טפח למחר פשטה ומוסיף על אהל עראי הוא ושפיר דמי [12]אמר רב משום רבי חייא [13]וילון מותר לנטותו ומותר לפורקו בשבת [14]כילת חתנים מותר לפורקה ולנטותה בשבת אמר רב ששת בריה דרב אידי [15]לא אמרן אלא שאין בגגה טפח אבל יש בגגה טפח אסור וכי אין בגגה טפח [16] לא אמרן אלא שאין בפחות משלשה סמוך לגג טפח אבל יש בפחות משלשה סמוך לגג טפח אסור וכי אין בפחות משלשה סמוך לגג טפח נמי לא אמרן אלא שאין בשיפועה

מחצלת ופורס עליהם, דמוסיף על אהלי עראי הוא ושרי. הגך דכרי. פי' אלים. דהוו לרב הונא דביממא בעי טולא, ובלילה בעו אוירא, ואתא לקמיה דרב וא"ל זיל כרוך בודייא ושייר בה טפח פרוס, ושדייה (לדיר) [לבודייא] על גבי עצים מערב שבת, וליהוי הבודיא כרוכה על גבי עצים לילי שבת כדי שיהא האויר נכנס על הצאן ומחר בשעה החמה פרוס גם שאר הבודיא וכסה בה העצים להיות להן צל. דכיון דהוה בה מאיתמול פריסה מקצת הבודיא טפח, נעשה אוהל טפח מאיתמול אהל, עכשיו מוסיף על אהל עראי אתה ושרי לך. וילון, פי' פרוכה. אמר שמואל משום ר' חייא בילת חתנים מותר לנטותה וכו'. אבל יש בגגה טפח, או פחות משלש סמוך לגג רחב טפח, או נתתא מפוריא שפח, אז אית

מסורת הש"ס

1) שבת קכו., כ) סס, ג) [מוספתא פ"ס ה"ת ע"ס], ד) [ציר' הערוך מרדכי פי' מרדכי הלי נתן], ה) שבת קלח, ו) סס: מה: ע"ס, ז) [פסחים סס.], ח) [וע"ע תוספות שבת לה. ד"ה ואפילו].

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבי יהודה אומר (זה לף) תא"ת וג"כ ע"ל אף זה: (ב) שם וכי אין בגנה עפה נמי לא אמרן: (ג) רש"י ד"ה שריתא וכו' קורתי מתרגמינן בעלו:

לעזי רש"י

מורשיי"ר. מכתש. צרק"ל [צירקליי"ש]. חישוק.

מוסף רש"י

נגר. יתד שתוקנין בחור שבמתפן ונעלין בו את הדלת, הנגרר. כדמפרש שקשור בדלת אלא שראשו נגרר לארץ, נועלין בו במקדש. דכיון דקשור בו מיוחד ועומד הוא לכך יכבר נגנה בגין זה מבעוד יום ואין בו אלא גזירת שבת מדבריהם ואין שבת במקדש (שבת קכו.), והמונח. שאינו קשור כלל אלא כשהוא שומטו מן החור מניחו ע"ג קרקע, הלכך כשתוקנו בשבת טוב הוא, ואיסורא דאורייתא הוא אף במקדש (שם). המונח מותר במקדש. דכיון דמתוקן מאתמול לכבי לאו בונה הוא (שם). כל שקשור ותלוי. ראשו העליון אבל ראשו התחתון מגיע לארץ (שם). וילון. מסך שבנגר הפתח, מותר לנטותו. אתין אהל אלא מי שעשוי כעין גג (שם קלח.). בילת חתנים. לא דמיא לאהל כילות, שאהל כילות פרוסות על גבי קרקע שהיא לר' רגלים ויש לה גג דהוי אהל ואל תתנים על גבי הקלטין שאינם אלא כמחצלת המעה וקנה נתון עליהם והגגד נתון עליו ונופל לתוך ולכתן ואין לה גג טפח אלכך לאו אהל הוא (שם קלח. וכע"ז שם מז.) ואין בו לא בגין ולא פחיה (שם מז.), בפחות משלשה. שהיא הולכת ומתפשטת למעה (שם קלח.). שאין בשיפועה טפח. שאין כל גד ולד נפשט למעה לתתרחק עפח מכנגד אמצעיתו, דהיינו שאין בגחנו למטה טפחים, וכילת חתנים פיוה עשויה ליתן תחתיה (שם).

רבינו חננאל

בשאינו ניטל באיגודו. בגגן שהיה קשור בגמי ר' [יוסף] סבר כיון דיש בראשו גלוסטרא. פי' רומנא והיא כמין אחיזת מגא, תורת כלי עליו ומותר לטלטלו. ור' אלעזר סבר כיון דאינו ניטל באיגודו לא מטלטלינן ליה. ופפורש בתלמוד ארץ ישראל אמר רב יוסי מי שמחיר עושה הנגר טפל לגלוסטרא, והאוסר עושה גלוסטרא טפילה לנגר. איזהו נגר

עין משפט נר מצוה

נא א ב ג מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה י [טוס"ע ת"ס סי' שיג סעיף ח]:
ד [טוס"ע שם סעיף ב]:
נב ה מיי' פכ"ה מהל' שבת הלכה ו סמג לאוין סה טוס"ע ת"ס סימן שח סעיף ג וגרב אלפס שבת פרק י"ז דף נד.):
נג ו ז מיי' פכ"ב מהל' שבת הלכה [כז] טע סמג שם טוס"ע ת"ס סי' שנו סעיף ב:
נד ח מיי' שם הלכה טו טוס"ע שם סעיף ח הסג"ר:
נה ט י מיי' שם הלכה ל טוס"ע שם סעיף יא:

רב ניסים גאון

מאי טעמא מוסיף על אהל ארעי הוא ושפיר דמי. עיקר דיליה בפרי כל הכלים ניטלין בשבת, דהגן פיקק החלון ר' אליעזר אומר בזמן שהרא קשור ותלוי פוקקין בו. ובגמ' גרסי אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן הכל מודין שאין עושין אהלי עראי בתחילה ביום טוב ראי צריך לומר בשבת. לא נחלקו אלא להוסיף. שר' אליעזר אומר אין מוסיפין ביו"ט ואין צריך לומר בשבת. וחכמים אומרים מוסיפין בשבת ואין צריך לומר ביום טוב. ואיתה נמי בפרק תולין את השמרת.

רבינו חננאל (המשך)

שאינו קשור בדבר שיכול להעמידו. ומיון דאינו ניטל באיגודו. לא ניקטורא[6]. כלומר אין סוגרין כדגרסינן טורקו גלי סגרו הפתחים. פי' ניקמן. אמר רב יהודי אמר שמואל הלכה כר' יהודי דאיסר בניקמן משום דמיחזי כבונה. דמפורש בירושלמי, ר' יעקב בר אחא בשם רבנן, מדרבי זחו הנקמן בראשי אצבעותיה[7]) וכיון דמדדהו נראה כי בונה. אמר שמואל האם עשה לו בית יד נעשה כבוכנא ישרי. ההיא שריתא. פי' דהוה שקלי לה עשרה ושדו לה אדשא, והוה חזי להו ר' פדת ולא אמר להן ולא מידי. אמר זו תורת כלי עליה, והוא הדין לאסיתא שהיא מכתשת גדולה מחזקת אדרב ואמר מר שמואל תורת כלי עליה ושרי לטלטולה. פי' הני כיפי דארבא. כמין קרשים כפופין על גבי הספינה ויש טבעות קבועות, וכשתהיה החמה קושרין באותן טבעות מחצלאות הספינה מפני החמה. (עכשיו) ואי הני כיפי דארבא בהן טפח הנה הן חשובין כאהלים, דקיימא לן אוהלי טומאה שפח. ואם אין בכל אחד מהן רחב טפח ואין בין זה הקרש לזה הקרש שלשה טפחים, כיון דקיימא לן דכל פחות משלשה כלבוד דמי, נעשו כל הקרשים כולן כאילו לבודין והנה הם אהל. למחר בשבת מביא

כשאין ניטל באיגדו. שהמבל דק ואם היה רוצה ליטלו משם לטלטלו ע"י אותו מבל מיד נפסק. ר"ת סבר כיון דאינו ניטל באיגדו דהוה כמי שאינו קשור ומגן נגר המונח שאינו קשור בדלת אין נוטלין בו והאי נמי מונח הוא ומשום גלוסטרא לא שרי ליה ורבי יוסי סבר גלוסטרא מהניא ליה דכיון דבלי הוא לא הוי כגנין: **מתני' נגר הנגרר.** שקשור בדלת אבל אינו תלוי שהמבל אחוז ומתון שנגרר אינו נראה כקשור וכשאין בראשו גלוסטרא קאמר: **נועלין בו במקדש.** דשבות בעלמא הוא דאינו בונה ממש הואיל וקשור לכך אלא הואיל ונגרר מיחזי כבונה ואין שבות דרבנן במקדש אלא גזרו סס[1]: **והמונח.** שאינו קשור כלל הוי כגנין ממש ור' יהודה סבר לאו כגנין ממש הוא אלא דומה לגנין ובמקדש לא גזרו שבות: **גמ' זה אפי' במדינה מותר.** הואיל וקשור אף על פי שאינו תלוי: **הלכה כר' יהודה בנגרר.** דמותר אפילו במדינה אבל לא במונח דשרי ליה רבי יהודה במקדש לית הלכתא כוותיה דכיון שאינו קשור סס כגין גמור הוא כשאר נגרים שנועלים בכותלים והבונה כל שהוא חייב ומלאכה דאורייתא לא הותרה במקדש חוץ מהקרבת תמידין ומוספין וקרבנות לבור שדותין את השבת מגזירת הכתוב: **והוא שקשור בדלת.** עצמה דמוכח שפיר ולא שקשור במזוזה: **ניטל באיגדו.** כלומר קשור היה בחבל חזק: **דין לא נערוך.** זה לא יגעול שאינו קשור דכמאן דליתיה לגבי דמי: **נקמו מהו.** שנכנס הנגר בתור האסקופה ונפתח אותו החור ויוצא הנגר לגד הקרקע ונוגע בקרקע. ועד השתא איירי כשהאסקופה גבוהה ואין החור ניקב עד לארץ: **נשמט.** שנפסק החבל שהוא קשור בו והרי הוא מונח נוקן זוית כשפיתה אותו: **עשה לו כיס יד.** לנגר שאינו קשור כלל ותחב בתוך יד באמצעיתו ודומה למקבת דהשתא ודאי מוכח מילתא הוא דכלי הוא מהו לנעול בו: **בוכנא קאמרת.** הא ודאי שרי. בוכנא מקבת וכותשין בו חטין ותבלין: **שריפא.** קורה כמו בגל קורתי (בראשית יט) (ג) בעולל שרותי: **כי עשרה.** כלומר משאו עשרה בני אדם היה בה ואפילו הכי לא אסר עלייהו: **ושדו ליה אדשא.** לסומכה עליה: **תורם כלי.** שראויה ליטב עליה: **אסיפא.** מודעיי"ר: **אדריכא.** לתך חטין ע"ו אמין חצי כור: **כיפי דארכא.** אולמות שעושין בספינה שנועלין כעין מעגלין שקורין לרק"ל ראשו אחד בדופן זה של ספינה וראשו שני בדופן זה והוא כפוף כמו אולם ועומד כמו כיפה ומרחיק כחצי אמה ונועץ אחר וכן על פני כולה ופורסין בגדים ומחצלות של גמי להגין מפני הגשמים: **שם כסס עפה.** שרוחב של מעגל עפה דצריר מעפה לא הוי אהל אבל כשרוחב עפה מקרי אהל נמצא שם אהל עליו ומבעוד יום וכשהוא פורס עליו הנגר למחר אינו אהל מוסיף: **אי נמי אין ברוחבו עפה ואין כן זה לזה שלשה.** דאיכא למימר לבור: **דכי.** אילים: **דכימא בעו עולא.** מפני השרב: **וכלילא בעו אורא.** הצלת הקור מפני הכל הקיץ וכימות החול היו פורסין עליהן מחצלות ביום ומוטלין בלילה: **אפה נקמיה דרב.** מה נעביד להו בשבתא: **לרוך בודיא.** כשמסלק המחצלת מעליהן לפנות ערב שבת אל תסלקנה כולה משם אלא הוי גולל אותה וכורך מעל הגג ושייר בה עפה פרוסה דלהוי עליה שם אהל: **ולמחר משטיה.** דהוי מוספת ושרי: **וילון.** כנגד הפתח לגיעות: **מוסר לנעוסו.** דלאו אהל הוא דלא קביעא התם אלא כן דרכו לינתן ולהסתלק כדלת בעלמא: **כילת מחניס.** לאו אהל הוא מפני שאין לה גג למעלה רוחב עפה מפני שהיא נתונה בשיפוע ושהיא יריעה שפורסין סביב למטה ליטן: **שאין כשחוא משלשה ממוך לגג עפה.** שנתונה בתלכסון קצר שכשאתה מודד רחבה למטה משלשה לגגה אין בו רוחב עפה דהוי כוליה דופן ואין כאן אהל כלל אבל הרחיבה עד עפה בתוך שלשה לגגה כאילו גגה עפה דמי ואסור לנעוצה: בשיפועה

א"ר יוחנן קשור אע"פ שאינו תלוי, ודברי הכל כי הגלוסטרא כלי הוא. נגר הנגרר נועלין בו במקדש אבל לא במדינה. **והמונח כאן וכאן אסור.** ר' יהודה אומר המונח במקדש שמותר בו. ת"ר איזהו נגר הנגרר שנועלין בו במקדש בו. אמר רב יהודי אמר שמואל הלכה כרבי יהודה. אמר רב יהודה והוא שקשור ותלוי בדלת. ואם ניטל באיגודו אפי' תלוי אלא בבריח של דלת מותר בו' טבלא. רב הונא איקלע לנהרדעא חזייה לגבר דהוה קטיר בגמי. אמר דין, אינו ניטל באיגודו

6) נקמ"ל נטרוק. ב) עיין בירושלמי בפירקין הנכה י' וע"ע ותולי דלכיון היה לו ני' אחמת בירושלמי.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com